

Tekmeria

Vol 8 (2003)

Δύο ἐπιτύμβιες ἐπιγραφές ἀπὸ τὴν ἀρχαία Μυγδονία

Β. ΜΙΣΑΗΛΙΔΟΥ-ΔΕΣΠΟΤΙΔΟΥ

doi: [10.12681/tekmeria.191](https://doi.org/10.12681/tekmeria.191)

To cite this article:

ΜΙΣΑΗΛΙΔΟΥ-ΔΕΣΠΟΤΙΔΟΥ Β. . (2003). Δύο ἐπιτύμβιες ἐπιγραφές ἀπὸ τὴν ἀρχαία Μυγδονία. *Tekmeria*, 8, 61–70.
<https://doi.org/10.12681/tekmeria.191>

Β. ΜΙΣΑΗΛΙΔΟΥ-ΔΕΣΠΟΤΙΔΟΥ

ΔΥΟ ΕΠΙΤΥΜΒΙΕΣ ΕΠΙΓΡΑΦΕΣ ΑΠΟ ΤΗΝ ΑΡΧΑΙΑ ΜΥΓΔΟΝΙΑ

Στήν παρούσα έργασια δημοσιεύονται δύο επιτύμβιες έπιγραφές πού προέρχονται από δύο περιοχές του δυτικού τμήματος της αρχαίας Μυγδονίας. Η πρώτη ανακαλύφθηκε πρόσφατα στη Νέα Φιλαδέλφεια και η δεύτερη, πού παραδόθηκε πριν αρκετά χρόνια στο Αρχαιολογικό Μουσείο Θεσσαλονίκης, βρέθηκε στον Άγιο Αθανάσιο.

I

Τα τελευταία χρόνια και συγκεκριμένα από το 1995 μέχρι το 2001 διενεργήθηκε στη Νέα Φιλαδέλφεια του νομού Θεσσαλονίκης έντατική ανασκαφική έρευνα με άφορμή την κατασκευή νέου τμήματος της σιδηροδρομικής γραμμής Θεσσαλονίκης-Άλεξανδρούπολης στο Γαλλικό ποταμό¹. Κατά την ανασκαφή αυτή ήρθαν στο φώς οικιστικά κατάλοιπα και νεκροταφεία, πού ανήκουν σε διάφορες χρονικές περιόδους. Ανάμεσα στις αρχαιότητες πού ανασκάφηκαν είναι και ένα τμήμα του νεκροταφείου των αρχαϊκών, κλασικων και πρώιμων έλληνιστικων χρόνων, το οποίο ανήκει στον οικισμό πού είχε εγκαθιδρυθεί στην παρακείμενη του νεκροταφείου «Τράπεζα»².

Στά εύρηματα του νεκροταφείου αυτού συγκαταλέγεται και μιá επιτύμβια στήλη πού βρέθηκε κατά την ανασκαφική περίοδο του 1997, και η οποία είχε χρησιμοποιηθεί σε δεύτερη χρήση ως τμήμα του τοιχώματος του τάφου. Συγκεκριμένα αποτελούσε μιá από τις δύο πλάκες πού απάρτιζαν το βόρειο τοίχωμα του κιβωτιόσχημου, γυναικειου πιθανόν, τάφου αρ. 165 και είχε τοποθετηθεί πλαγιαστά με την ένεπίγραφη πλευρά της στην έξωτερική πλευρά του κιβωτιού. Θα πρέπει εδώ να έπισημανθεί ότι η επιτύμβια αυτή στήλη είναι η μοναδική ένεπίγραφη πλάκα πού βρέθηκε όχι μόνο στο νεκροταφείο, του οποίου έχουν

1. Για συνοπτική παρουσίαση της ανασκαφής βλ. Β. Μισαηλίδου-Δεσποτίδου, *ΑΕΜΘ* 9 (1995) 311 κέ., *BCH* 122 (1998) 861 κέ., *ΑΕΜΘ* 12 (1998) 259 κέ. Βλ. ακόμη Β. Μισαηλίδου-Δεσποτίδου, *ΑΔ* 50 (1995) Χρον. Β2, 470 κέ., *ΑΔ* 51 (1996) Χρον. Β2, 443 κέ., και τα πρακτικά των υπό έκδοση *ΑΔ* 52 (1997) Χρον., 53 (1998) Χρον., 54 (1999) Χρον.

2. Για την Τράπεζα της Νέας Φιλαδέλφειας βλ. L. Rey, *BCH* 41-43 (1917-1919) 64 κέ.

άνασκαφεί πάνω από 170 τάφοι, αλλά και σ' ολόκληρη την άνασκαφική έρευνα στη Νέα Φιλαδέλφεια.

Η έπιτύμβια στήλη πού φυλάσσεται στο Άρχαιολογικό Μουσείο της Θεσσαλονίκης και φέρει τόν άριθμό Εύρετηρίου 20393, είναι από ντόπιο γκρίζο σκληρό λίθο. Είναι συγκολλημένη από δύο κομμάτια και έχει τις έξής διαστάσεις: Ύψος: 0,65 μ. Πλάτος: 0,30-0,35 μ. Πάχος: 0,15 μ. Η πρόσθια όψη της στο μεγαλύτερο μέρος είναι άδρα δουλεμένη με βελόνι. Μόνο τó κάτω μέρος της είναι σχετικά λείο. Η πίσω όψη της είναι επίσης άδρα δουλεμένη και σχετικά λεία. Με πρόχειρη έπεξεργασία έχουν λαξευτεί και οί άκμές τών γωνιών της πλάκας πού δέν είναι ευθύγραμμες, ένω χωρίς καθόλου έπεξεργασία φαίνεται ότι άφέθηκαν οί πλαϊνές όψεις της στήλης. Η έπιγραφή βρísκεται στο πάνω μέρος της κύριας όψης, ένω τó κάτω μέρος της στήλης προοριζόταν για τή στερέωσή της στο έδαφος.

Η έπιγραφή είναι κάπως άδέξια γραμμένη. Γίνεται προσπάθεια από τó χαρακτή να τηρηθεί ή στοιχηδόν διάταξη τών γραμμάτων, ή όποία όμως δέν έπιτυγχάνεται στα τελευταία γράμματα τών στίχων. Τó ύψος τών γραμμάτων κυμαίνεται από 4 έως 7 έκ. και τά διάστιχα 1,5-2 έκ. (Εικ. 1-2).

Ήγήσιπ<π>-
ος Ήπικ-
έρδους

Στό όνομα Ήγήσιππος ό χαρακτήρας ξέχασε τó δεύτερο Π, τó όποιο πρόσθεσε έκ τών ύστέρων στο διάστιχο. Σχετικά με τή μορφή τών γραμμάτων παρατηρούμε τά έξής: τó *ή*τα έχει ευθύγραμμη τήν όριζόντια κεραία· τó *σ*γμα έχει λοξές τις έξωτερικές κεραίες. Στό *π*ί ή δεξιά κάθετη κεραία είναι βραχύτερη από τήν άριστερή. Τó *ο*μικρον είναι σχετικά μεγάλο, σχεδόν ισούψες με τó *δ*έλτα. Οί κεραίες τού *κά*πα είναι συμμετρικές.

Τά γράμματα της έπιγραφής όδηγούν σέ μιá χρονολόγηση στα μέσα ή στο τρίτο τέταρτο τού 4ου αι. π.Χ. Άνάλογο τύπο γραφής βρísκουμε στη Μακεδονία σέ ψηφίσματα και ώνές τών μέσων τού 4ου αι. π.Χ.³ Με τή

3. Παραπλήσια γράμματα βρísκουμε π.χ. στην έπιγραφή με τή συνθήκη συμμαχίας τού Φιλίππου Β' με τούς Χαλκιδείς, βλ. D. M. Robinson, «Inscriptions from Olynthus», *TAPhA* 65 (1934) 103 κέ. και τήν ώνή από τήν Άθυτο, βλ. B. Μισαηλίδου-Δεσποτίδου, «Ωνή από τήν Άθυτο», στο: *Α' Πανελλήνιο Συνέδριο Έπιγραφικής*, Θεσσαλονίκη 22-23 Οκτ. 1999, Θεσσαλονίκη 2001, 79 κέ.

χρονολόγηση αυτή συμφωνούν και τα ανασκαφικά δεδομένα, για τα οποία πρέπει να παρατηρήσουμε τα εξής:

α) Ο τάφος 165 στον οποίο χρησιμοποιήθηκε ή ενεπίγραφη πλάκα σε δεύτερη χρήση ως τοίχωμα, δεν περιείχε χρονολογημένα ευρήματα⁴. Ωστόσο, όρισμένα στοιχεία μᾶς επιτρέπουν να προσδιορίσουμε το χρονολογικό πλαίσιο της κατασκευής του. Θὰ πρέπει να θεωρήσουμε βέβαιο ότι είναι μεταγενέστερος από το δεύτερο τέταρτο του 4ου αι. (terminus post quem), επειδή κάτω από αυτόν βρίσκεται ἄλλος τάφος (ἀρ. 176) που χρονολογείται από τα κτερίσματα στα χρόνια αυτά⁵. Συνεπώς ο τάφος 165 κατασκευάστηκε ἀφού λησμονήθηκε ή θέση του παλαιότερου τάφου 176.

β) Οἱ νεότεροι τάφοι στο τμήμα του νεκροταφείου που βρέθηκε ή επιγραφή χρονολογούνται το ἀργότερο στο τελευταίο τέταρτο του 4ου αι. π.Χ. Ἡ χρονολόγηση αυτή στηρίζεται κυρίως στην κεραμική και στα νομίσματα που βρέθηκαν μέσα σ' αυτούς. Συνεπώς, και ο τάφος 165 μπορεί να χρονολογηθεί στην ίδια περίοδο, το πιθανότερο δηλαδή στο τελευταίο τέταρτο του 4ου αι. π.Χ. (terminus ante quem).

γ) Θὰ πρέπει να ὑποθέσουμε ότι κάποια χρονική ἀπόσταση, τουλάχιστον μιὰ εικοσαετία, μεσολαβεί ἀνάμεσα στην πρώτη χρήση της επιγραφής ως επιτύμβιο μνημείο και στη δεύτερη ως τοίχωμα ἑνὸς μεταγενέστερου τάφου. Συνεπώς ή επιγραφή μπορεί από τα ανασκαφικά δεδομένα να χρονολογηθεί στα μέσα ή στις ἀρχές του γ' τεταρτου του 4ου αι. π.Χ.

Τὰ πρόσωπα της επιγραφής δεν είναι γνωστά από ἄλλες πηγές. Το ὄνομα Ἡγήσιππος, στο ὁποῖο το συνθετικό -ιππος το σχετίζει ἔμμεσα με την ἀριστοκρατική τάξη των ἱππέων⁶, είναι ἕνα πανελλήνιο ὄνομα⁷ που ἀπαντᾷ στη

4. Ἡ νεκρή (:) φοροῦσε μόνο ἕνα χάλκινο ψέλιο, το ὁποῖο είναι δύσκολο να χρονολογηθεί με ἀκρίβεια.

5. Στο τάφο αυτό ἔχουν βρεθεῖ: α) ἕνα νόμισμα Ἀμύντα Γ' (393-370/69 π.Χ.)· για παρόμοιο νόμισμα βλ. π.χ. H. Gaebler, *Die Antiken Münzen von Makedonia und Paionia* III.2, 1935, ἀρ. 7, πίν. 30, και β) ἕνας μελαμβραφής σκύφος· για παρόμοιο παράδειγμα βλ. π.χ. B. A. Sparkes-L. Talcott, *Black and Plain Pottery of the 6th, 5th and 4th centuries B.C., The Athenian Agora* XII, 1970, 260, ἀρ. 350, πίν. 16.

6. L. Dubois, «Hippolytos and Lysippos», στο: S. Hornblower-E. Matthews (ἐκδ.), *Greek Personal Names. Their Value as Evidence*, Ὁξφόρδη 2000, 41 κέ. και κυρίως 45.

7. *LGPN* I-IIIb s.v. 21 παραδείγματα προέρχονται από την Ἀθήνα, ἐνώ το ὄνομα ἀπαντᾷ ἀρκετά συχνά (συνολικά 22 παραδείγματα) στα νησιά του Αἰγαίου, Ἀμοργό, Χίο, Εἰθβοια, Θάσο, στη Βοιωτία, στη Φωκίδα και στη Θεσσαλία.

Μακεδονία ήδη από τις αρχές του 4ου αι. π.Χ.⁸. Το όνομα του πατέρα του νεκρού Ἐπικέρδης άπαντά στην Ἀθήνα στον 4ο αι. π.Χ.⁹, ενώ ένας Ἐπικέρδης από την Κυρήνη τιμήθηκε από τους Ἀθηναίους για τή βοήθεια που τους πρόσφερε κατά τή διάρκεια του Πελοποννησιακού πολέμου¹⁰. Ὡς προς τήν εθνικότητα του νεκρού θά πρέπει να επισημάνουμε ότι ή έλλειψη άναφοράς εθνικού πιθανόν δηλώνει ότι ο νεκρός δέν ήταν έμπορος, άποικος ή ξένος, αλλά ντόπιος στην περιοχή τής Νέας Φιλαδέλφειας.

II

Τό 1972 βρέθηκε στον Ἅγιο Ἀθανάσιο του νομού Θεσσαλονίκης μιá άκόμα ενεπίγραφη στήλη. Ὅπως άναφέρεται στο εύρετήριο του Ἀρχαιολογικού Μουσείου Θεσσαλονίκης, στο όποιο καταγράφηκε τό μνημείο με τόν άριθμό 11453, προέρχεται από τό κτήμα Παπαγεωργίου. Περισσότερα στοιχεία προέλευσης δέν άναφέρονται· έτσι δέν είναι δυνατόν να προσδιορίσουμε έπακριβώς τήν περιοχή εύρεσης τής στήλης. Ὡστόσο, δέν υπάρχει άμφιβολία ότι θά προέρχεται από τό νεκροταφείο που έκτείνεται στην άγροτική περιοχή τής σύγχρονης κωμόπολης¹¹.

8. Ἐνας Μνησαγόρας Ἡγήσιππου άναφέρεται σέ έπιτύμβια στήλη τών αρχών του 4ου αι. π.Χ. από τήν Ἀργίλο· βλ. Μ. Β. Hatzopoulos, *Macedonian Institutions under the Kings, I. A Historical and Epigraphic Study*, ΜΕΛΕΤΗΜΑΤΑ 22, Ἀθήνα 1996 192 σημ. 9 (στό έξής: Hatzopoulos, *Institutions*). Ἐνας Ἡγήσιππος Νικοξένους είναι ιερέας τών Καλινδοίων τό 330/29 π.Χ. Ἐνας Ἡγήσιππος, ίστορικός του β' μισού του 4ου αι. π.Χ. που έγραψε *Παλληνιακά*, κατάγεται από τή Μυκήβερνα. Βλ. Α. Tataki, *Macedonians Abroad. A Contribution to the Prosopography of Ancient Macedonia*, ΜΕΛΕΤΗΜΑΤΑ 26, Ἀθήνα 1998, 119. Βλ. άκόμη και Μ. Hatzopoulos, «“L” histoire par les noms” in Macedonia», στο: S. Hornblower-E. Matthews (έκδ.), *Greek Personal Names. Their Value as Evidence*, Ὁξφόρδη 2000, 105.

9. *LGPN II s.v.*, IG II² 11043.

10. *RE s.v.*, IG I³ 125 στ. 1,6.

11. Για τό νεκροταφείο βλ. Φ. Πέτσας, *Μακεδονικά* 9 (1969) 167 κέ., *Μακεδονικά* 15 (1975) 174 κέ. και *ΑΔ* 22 (1967) 399 κέ., Μ. Τσιμπίδου-Αύλωνίτη, *ΑΕΜΘ* 6 (1992) 369 κέ., *ΑΕΜΘ* 7 (1993) 251 κέ., *ΑΕΜΘ* 8 (1994) 231 κέ., *ΑΕΜΘ* 9 (1995) 301 κέ., και *ΑΕΜΘ* 10Α (1996) 427 κέ. Ὁ οικισμός με τόν όποιο σχετίζεται τό νεκροταφείο αυτό έντοπίζεται στη γνωστή τούμπα Τόψιν του Δημοτικού διαμερισματος Γέφυρας. Βλ. Μ. Τσιμπίδου-Αύλωνίτου, *ΑΕΜΘ* 6 (1992) 369. Ἡ θέση αυτή ταυτίζεται πιθανόν με τήν αρχαία Χαλάστρα. Βλ. Μ. Τιβέριος, *Έγνατία* 3 (1991-1992) 219 κέ. και Τσιμπίδου, ό.π., 376.

Τὸ μνημεῖο, ἀπὸ χονδροκόκκο μάρμαρο, εἶναι σπασμένο σὲ μερικά κομμάτια καὶ συγκολλημένο¹². Μικρὲς ἀποκρούσεις παρατηροῦνται ἀκόμη στὶς ἀκμὲς τῶν γωνιῶν του. Διαστάσεις: Ὑψος: 1,07 μ. Πλάτος: 0,315 μ. (πάνω)-0,35 μ. (κάτω). Πάχος: 0,065 μ. (πάνω)-0,09 μ. (κάτω). Ἡ μπροστινὴ ὄψη εἶναι σχετικὰ λεία, ἐνῶ ἀπὸ τὰ σημάδια φαίνεται ὅτι ἔχει δουλευτεῖ μὲ ντισιλίδικο. Τὸ κάτω μέρος της, ποῦ προοριζόταν νὰ στερεωθεῖ στὸ ἔδαφος, εἶναι χονδροδουλεμένο σὲ ὕψος 0,105 -0,11 μ. Ἡ πίσω ὄψη εἶναι χονδροδουλεμένη μὲ βελόνι. Ὁ κορμὸς τῆς στήλης παρουσιάζει ἐλαφρὰ μείωση πρὸς τὰ ἐπάνω καὶ ἐπιστέφεται ἀπὸ ἓνα ἀπλὸ ἀέτωμα, πλάτους: 0,36 μ., ὕψους: 0,155 μ., πάχους: 0,07 μ., τὸ ὁποῖο στὶς τρεῖς γωνίες του φέρει ἀνθήματα. Τόσο τὸ ἀέτωμα ὅσο καὶ τὰ ἀνθήματα εἶναι ἀπέριττα χωρὶς ἀνάγλυφη διακόσμηση. Δὲν ἀποκλείεται βέβαια νὰ ἔφεραν γραπτὴ ἢ ὅποια δὲν σώζεται. Τὸ κεντρικὸ ἀνθῆμιο εἶναι πληρὲς καὶ μὲ μιὰ χαρακτὴ κάθετη γραμμὴ χωρίζεται σὲ δύο μέρη, ἐνῶ τὰ γωνιαῖα εἶναι μισά. Καὶ τὰ τρία φέρουν στὴ βάση τους ἓνα ἐξέχον μέλος, σχηματοποίηση τῶν ἐλίκων ποῦ συνήθως ἐκφύονται κάτω ἀπὸ τὰ ἀνθήματα. Ἡ μετάβαση ἀπὸ τὸν κορμὸ τῆς στήλης στὸ ἀέτωμα γίνεται μὲ ἓνα ἀπλὸ κυρτὸ κυμάτιο ὕψους 0,025 μ.¹³.

Στὸ πάνω μέρος τοῦ κορμοῦ τῆς στήλης, λίγο χαμηλότερα ἀπὸ τὴν ἐπίστεψη εἶναι χαραγμένη σὲ ἓνα στίχο ἢ ἐξῆς ἐπιγραφή: Ὑψος γραμμιάτων: 0,02-0,024 μ.· μόνο τὸ ὄμικρον ἔχει ὕψος 0,007 μ. (Εἰκ. 3).

12. Γιὰ τὴν πρώτη παρουσίαση τῆς ἐπιτύμβιας στήλης βλ. Β. Μισσηλίδου-Δεσποτίδου, *Ἐπιγραφές Μακεδονίας*, Θεσσαλονίκη 1997, 69 ἀρ. 65. Ἐκεῖ ἐκ παραδρομῆς τὸ ὄνομα τοῦ νεκροῦ γράφτηκε μὲ ἓνα Ν. Ὁ Hatzopoulos, *Institutions*, 211 κάνει ἀναφορὰ στὰ ὀνόματα ποῦ ἀναγράφονται στὴν παραπάνω ἐπιτύμβια στήλη θεωρώντας ὅτι ἀνήκουν στὸ ὀνοματολόγιο τῆς Ἡράκλειας μὲ τὴν ὁποία ταυτίζεται κατὰ τὴν ἀποψὴ του ἢ Τοῦμπα Τόψιν· βλ. σχετικὰ L. Gounaropoulou-M. B. Hatzopoulos, *Les milliaires de la Voie Egnatienne entre Héraclée des Lyncestes et Thessalonique*, ΜΕΛΕΤΗΜΑΤΑ 1, Ἀθήνα 1985, 62-71.

13. Ἡ ἐπίστεψη αὐτὴ εἶναι συνηθισμένη στὴ Μακεδονία ἤδη σὲ στήλες ποῦ χρονολογοῦνται στὸν 4ο αἰ. π.Χ. Πρὸβλ. π.χ. τὸ ἀέτωμα μιᾶς στήλης ἀπὸ τὴ Βέρροια. *I. Beroia*, 139, ἢ τὶς ἐπιστέψεις τῶν ἐπιτυμβίων στηλῶν ἀπὸ τὴ Βεργίνα· βλ. Χρ. Σαασόγλου-Παλιαδέλη, *Τὰ ἐπιτάφια μνημεῖα ἀπὸ τὴ Μεγάλῃ Τοῦμπα τῆς Βεργίνας*, ἀδημ. διδ. διατριβή, Θεσσαλονίκη 1984, 65 κέ. καὶ 131 κέ. ἀρ. 5 καὶ 15, πίν. 14 καὶ 34.

Μεννέας Πριάμου

Ἡ ἐπιγραφή σώζεται ὁλόκληρη. Τὰ γράμματα εἶναι χαραγμένα ἀραιὰ στὴν ἀρχὴ καὶ στριμώχνονται πρὸς τὸ τέλος τοῦ στίχου. Ἡ χάραξη ἐγινε χωρὶς κανόνα καὶ ἔτσι τὰ τελευταῖα γράμματα βρίσκονται πλησιέστερα στὴν ἐπίστεψη ἀπ' ὅτι τὰ πρῶτα. Σχετικὰ μὲ τὴ μορφή τῶν γραμμάτων ἐπισημαίνουμε τὰ ἑξῆς: Τὸ *μῦ* ἔχει λοξὲς τὶς ἐξωτερικὲς τοῦ κεραῖες· τὸ *ἔψιλον* εἶναι συμμετρικὸ καὶ μιὰ φορὰ μὲ μικρότερη τὴν ἐσωτερικὴ τοῦ κεραῖα καὶ τὴν ἄλλη ἰσομεγέθεις κεραῖες. Τὸ *νῦ* ἔχει ἐλαφρὰ λοξὲς τὶς κάθετες κεραῖες τοῦ. Ἡ ὀριζόντια κεραῖα τοῦ *ἄλφα* εἶναι εὐθύγραμμη καὶ πλησιέστερα πρὸς τὴν κορυφὴ τὴ μιὰ φορὰ καὶ ἐλαφρὰ καμπύλη τὴ δεύτερη. Τὸ *πῖ* εἶναι ἰσοσκελές. Τὸ στρογγυλὸ μέρος τοῦ *ρῶ* εἶναι πολὺ μικρὸ. Πολὺ μικρὸ εἶναι καὶ τὸ *δμικρον*. Ἀπὸ τὸ σχῆμα τῶν γραμμάτων ἡ ἐπιγραφή θὰ πρέπει νὰ χρονολογηθεῖ στὸ β' μιστὸ τοῦ 3ου αἰ. π.Χ.¹⁴.

Τὰ πρόσωπα τῆς ἐπιγραφῆς εἶναι ἄγνωστα ἀπὸ ἄλλου. Τὸ ὄνομα Μεννέας συναντᾶται συχνὰ στὸν ἑλληνικὸ κόσμῳ¹⁵, ἐνῶ ἐμφανίζεται καὶ στὴ Μακεδονία ἤδη ἀπὸ τὸν 4ο αἰ. π.Χ.¹⁶. Τὸ ὄνομα Πριάμος ἀπαντᾶ στὴν Ἀθήνα, τὴν Ν. Ἰταλία καὶ τὴ Φρυγία¹⁷.

ΙΣΤ' Ἐφορεία Προϊστορικῶν
καὶ Κλασσικῶν Ἀρχαιοτήτων

B. Μισαϊλίδου-Δεσποτίδου

14. Τὰ γράμματα τῆς ἐπιγραφῆς μποροῦν π.χ. νὰ παραβληθοῦν μὲ τὰ γράμματα τῆς ἐπιστολῆς τοῦ Δημητρίου στὸν Ἄρπαλο ἀπὸ τὴ Βέροια πού χρονολογεῖται τὸ 248 π.Χ. Βλ. Μ. Β. Hatzopoulos, *Macedonian Institutions under the Kings. II. Epigraphic Appendix, ΜΕΛΕΤΗΜΑΤΑ* 22, Ἀθήνα 1996, 28 κέ., ἀρ. 8, πίν. VIII-XI (στὸ ἑξῆς: Hatzopoulos, *Institutions II*).

15. *LGPNI*, II, IIIA, s.v.

16. Ἕνας Μεννέας Ἀσάνδρου ἐμφανίζεται στὴ ὠνὴ οἰκίας ἀπὸ τὴν Ἀμφίπολη (351/350 π.Χ.): βλ. Hatzopoulos, *Institutions II*, ἀρ. 89. Σὲ κατάλογο τοῦ β' τετάρτου τοῦ 3ου αἰ. μ.Χ. ἀπὸ τὴ Βέροια ἀναφέρεται κάποιος Μεννέας Οὔλπ(ιος): βλ. *I.Beroia*, 136. Ἐπιπλέον Μεννείας εἶναι τὸ πατρώνυμο τοῦ Μακεδόνα Βούπαλγου πού ἀναγράφεται σὲ ἐπιτύμβια στήλη ἀπὸ τὶς Φθιώτιδες Θῆβες: βλ. Tatakis, *ὁ.π.* (σημ. 8), 284 καὶ 370 καὶ *IG IX. 2*, 174.

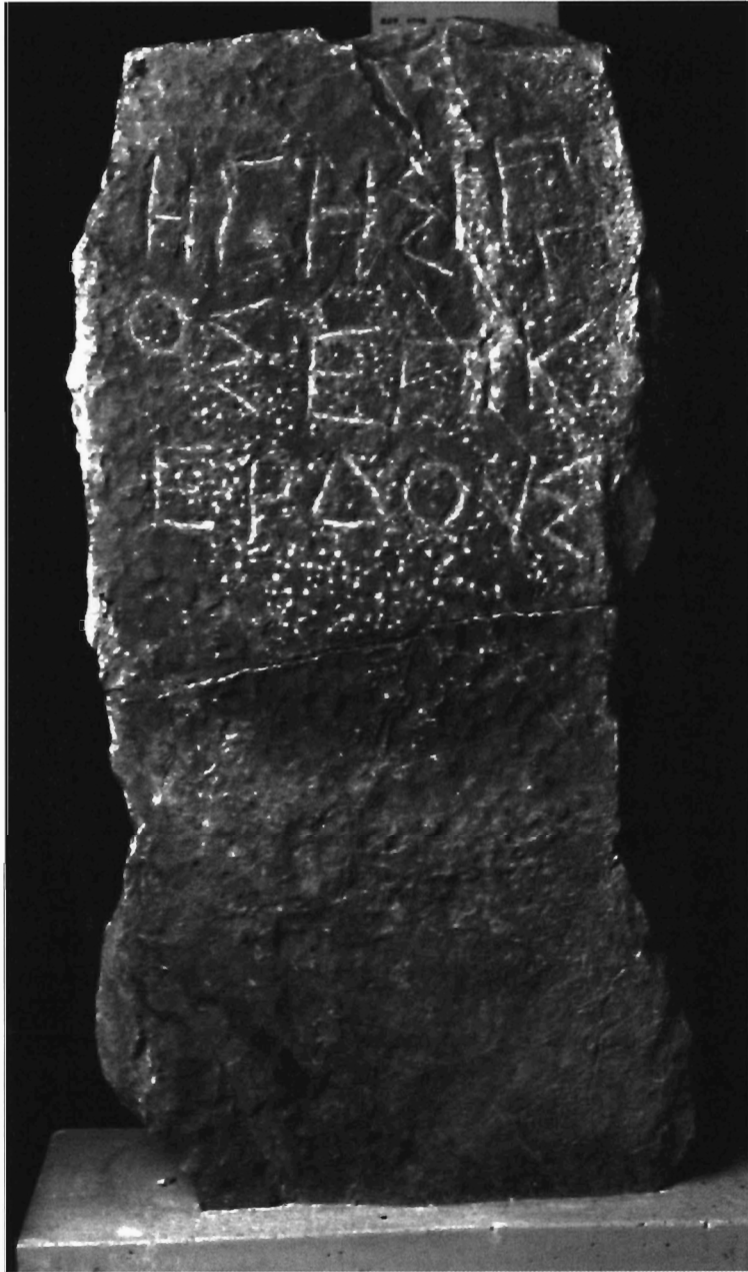
17. Βλ. *LGPNI*, II, IIIA, s.v. καὶ *SEG XXVI* 1369.

SUMMARY

TWO GRAVE INSCRIPTIONS FROM ANCIENT MYGDONIA

The text published here refers to two grave inscriptions coming from two areas of the west part of ancient Mygdonia. The first inscription, which mentions the name of Hegesippos, son of Epikerdos, was found in 1997 in a rescue excavation at the ancient cemetery of Nea Philadelpheia. The slab was used as the side wall of a cist grave. Its primary use was obviously different. It was undoubtedly erected as a tombstone on an older grave, which we unfortunately cannot identify. The archaeological evidence of the cemetery supports the fact that the inscription dates to the middle or the early third quarter of the fourth century B.C. This is also supported by the letter forms. The lack of an ethnic name after the name of the dead indicates that the grave inscription probably concerns a native inhabitant of the region.

The second inscription, which mentions the name Menneas, son of Priamus, was found many years ago at the rural area of the village Hagios Athanasios. According to the letter forms the inscription dates to the second half of the third century B.C.

Εικ. 1.

Εἰκ. 2.

Είχ. 3.